

Üniversite Öğrencilerinin Sosyopolitik Kontrol Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi

Analyzing of Sociopolitical Control Levels of University Students According to Some Variables

Ezgi ARSLAN ÖZDEMİR^a, Veli DUYAN^a

^aAnkara Üniversitesi, Sosyal Hizmetler Bölümü, Ankara, Türkiye

Öz

Sosyal hizmet disiplininin odağına aldığı bireysel ve toplumsal güçlendirme ile sosyopolitik kontrol birbiri ile örtüşen özelliklere sahiptir. Sosyopolitik kontrol, kişinin çevresindeki sosyal ve politik sistemleri etkileyebileceğine dair inancı anlamına gelmektedir. Sosyopolitik kontrolü yüksek olan bireylerin değişim yaratabileceklerine dair inançları da yüksek olmaktadır. Bu nedenle nihai amaçlarından biri sosyal ve politik sistemleri etkileyecek sosyal hizmet uzmanları yetiştirmek olan sosyal hizmet lisans bölümlerinin öğrencilerinin sosyopolitik kontrol düzeylerinin belirlenmesi oldukça önemli bir konudur. Bu bağlamda bu araştırma hem üniversite öğrencilerinin hem de sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin sosyopolitik kontrol düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulgularına göre STK üyelikleri olan ve gönüllü çalışma deneyimi olan öğrencilerin sosyopolitik kontrolleri diğerlerine göre daha yüksektir. Ayrıca siyasi parti üyeliği, siyasi partilerde aktif görev alma, gazete okuma alışkanlığı ve güncel olayları takip etme ile sosyopolitik kontrol arasında olumlu yönde bir ilişki saptanmıştır.

Abstract

Personal and social empowerment is one of the important issues of social work discipline and these features comply with sociopolitical control. Sociopolitical control is the belief of a person on whether he/she can change the social and political systems around her/him. Therefore a person with high sociopolitical control also has strong belief that he/she can cause change. Hence it's important to learn the degree of sociopolitical levels of social work students at social work departments aiming to educate social workers who will work as change agent for social and political changes. To this end, this research aims to analyse socio-political levels of social work students as well as university students according to some variables. According to research findings students who are members of NGOs (non-governmental organizations) and who have volunteered for a cause have higher socio-political control scores. Also being a member of political parties, working actively for a political party, habit of newspaper reading and following current events are positively related to high socio-political control scores.

Anahtar Kelimeler

sosyal hizmet
sosyal hizmet eğitimi
sosyopolitik kontrol
algılanan kontrol
sosyopolitik kontrol ölçeği

Keywords

social work
social work education
sociopolitical control
perceived control
sociopolitical control scale

1. Bu çalışma birinci yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Extended Abstract

Personal and social empowerment is one of the important issues of social work discipline and these features comply with sociopolitical control. Sociopolitical control is the belief of a person on whether he/she can change the social and political systems around her/him. Therefore a person with high sociopolitical control also has strong belief that he/she can cause change. Hence it's important to learn the degree of sociopolitical levels of social work students at social work departments had an aim to educate social workers who will work as change agent for social and political changes. Therefore this research aims to analyse socio-political levels of social work students as well as university students according to some variables.

This research conducted with relational screening model of quantitative methods. Therefore this research aims to analyse socio-political levels of social work students as well as university students according to some variables. Socio-political levels are determined by Sociopolitical Control Scale. 237 students from social work and nutrition and dietetics participated. They are all junior and senior students. The data collection tool of the research consists of two parts. In the first part, the questionnaire prepared by the researcher was applied to determine the socio-demographic characteristics of the students who participated in the research. In the second part, the Sociopolitical Control Scale (SPSS) was used to determine the socio-political control levels of the students. Participants were asked to give their consent to the Informed Consent Form. A "questionnaire" was then applied to collect data from some of the variables prepared by the researcher and believed to be related to the participants' sociopolitical control levels and awareness. The aim of the research is to measure the sociopolitical control perceptions of university students by using the socio-political control scale. The second aim is to measure the differences of sociopolitical control levels of Social Work and Nutrition and Dietetics students, which is expected to be a numerical department and have less sociopolitical perceptions than the students of the Department of Social Work. The fourth aim is to examine the sociopolitical control levels of the university students under the research through some variables. In this research, the examination of sociopolitical control levels is to get an idea of what are the variables that influence the sociopolitical control.

First of all, there are no significant difference in socio-political control levels between social work and nutrition and dietetics. This result can be interpreted as social work students are a little bit low levels of social and political understanding and do not believe in they can change the environment they live in. Because of that social work education should be revised and improved. According to research findings students who are members of NGOs and who have volunteered for a cause have higher socio-political control scores. Therefore it can be said that community work and volunteer work raises sociopolitical understanding of the students. Also students being a member of political parties and working actively for a political party have also higher levels of socio-political control. Participating political activities are form of controlling oneself own social, political environment. Another important result is that the habit of newspaper reading and following current events online are positively related to high socio-political control scores. According to the results of the research, there was no difference between socio-political control between social work and nutrition and dietetics students. Social work students have taken more courses such as social and political environment, social actions, projects, social constructions, economics, psychology, sociology than the nutrition and dietetics students. Therefore there was an expectation of higher level of sociopolitical control (being able to influence and lead the social and political systems in their environment) for social work students. But the fact that this expectation has not been confirmed within the scope of this research is thought to require the study of how social services education is internalized and effective by the students and should be examined in more detail.

While the sociopolitical control scale is being developed, it is one of the main criteria to participate in social actions and activities. In this case, the results of this research also support this knowledge. The high level of policy control and leadership competence in students who are members of any non-governmental organization suggests that perhaps more university students should be guided and informed about these institutions. Also there is a significant relationship between voluntary work and leadership competence and policy control. According to these results, it can be said that those who have experience of voluntary work from the students see themselves as a part of change more easily.

1. Giriş

İnsan, biyo-psiko-sosyal yönleriyle değerlendirilen bir varlıktır. İnsan, hayatı boyunca bu yönlerinin etkileşimi içinde yaşar. İnsanın iyilik halinin sağlanması için biyolojik, psikolojik ve sosyal yönlerinin geliştirilmesi, güçlü ve yeterli hale gelmesi önemlidir. İnsanın bu üç temel yönü birbiri ile karşılıklı ilişki içerisinde olup aynı zamanda doğrudan ve dolaylı olarak birbirini etkilemektedir. Söz konusu ilişki ve etkileşimin yoksunluğu ya da yokluğu insanın sosyal yaşamına olumsuz yönde etki edebilmektedir. İnsanın iyilik hali ancak bütüncül bir yaklaşım ele alınarak sağlanabilir. Sosyal hizmet mesleğinin odağında da insanın tüm bu yönleriyle gelişmesi ve güçlenmesi yer almaktadır. Sosyal bir varlık olan insanın içinde yaşadığı mikro, mezo ve makro sistemler, yani makro sistem açısından da genel olarak toplumun kendisi ve politik sistemlerle olan ilişkisi; insanın sosyal yönüne temel oluşturan biyolojik ve psikolojik yönü üzerine inşa edilmektedir.

Sosyal hizmet mesleğinin odağına aldığı yaklaşımlardan biri olan ekolojik yaklaşım; çevresi içinde birey anlayışını temel almaktadır. Bu anlayış sosyal ve politik çevre üzerinde yoğun olarak odaklanmakta ve birey ile bu çevre arasındaki karşılıklı etkileşimi vurgulamaktadır. Bu anlayışta kişi çevresindeki sistemlerle etkileşim halindedir. Buna göre bu yaklaşım; bireyin gelişimsel kapasitesi, sorunlarla baş edebilmesi ve sorunların çözümünde bu sosyal çevredeki sistemlerin araştırılması birinci odak olarak ele almaktadır. İkinci odak noktası ise bireyin bu sistemlerle olan etkileşimi, gereksinim duyulan kaynaklarla bağlantısı, hizmetler ve fırsatlarla olan ilişkisidir. Sosyal hizmetin odağına aldığı yukarıda kavramlar, sosyal hizmetin sosyopolitik alanla kesiştiği ve amaç olarak edindiği kavramlardır (Zastrow ve Kirst-Ashman, 1990, akt. Duyan, 2010).

İnsanın sosyal ve politik sistemlerle olan etkileşimi sonucunda ortaya sosyopolitik alan çıkmaktadır. Sosyopolitik alandaki sorunlar esasında bireyin hayatına bütün olarak etki eder. Sosyal hizmet mesleği insanların ve toplumların iyilik hallerini sağlama amacıyla insanların biyolojik, psikolojik ve sosyal açılardan güçlendirilmesini temel almaktadır. Bireylerin sosyopolitik alanda güçlendirilmesi, bireyin etrafında gelişen sosyal ve politik olay ve durumlara karşı ne kadar kontrolü olduğuna veya ne kadar kontrolü olduğuna dair inancına bağlıdır. Bahsedilen bu kontrol ise sosyopolitik kontroldür.

Sosyopolitik Kontrol

Sosyopolitik hem sosyal hem politik kavramlarını içermektedir. Kavram olarak ise sosyopolitik; sosyal ve politik faktörlerin bir araya gelmesine karşılık gelir (Sociopolitical, 2014). Sosyopolitik kavramı; psikoloji alanında psikopolitik kavramı (Fox, Prilleltensky ve Austin, 2012) ile eş anlamlı kullanılır (Voight, 2010). Fox, Prilleltensky ve Austin (2012) psikopolitik kavramını; psikolojik ve politik dinamiklerin birbirinden ayrılmaz doğasını açıklamak için kullanmışlardır. Bireyselliğin gelişimini toplumsal bağlamlardan ayrı ve benzer şekilde toplumsal bağlamları da bireyin psikik boyutlarını dikkate almadan açıklanamayacağına işaret ederler ve psikolojik ve toplumsal alan arasında işleyen bir kurama ihtiyaç olduğunu ifade ederler.

Sosyopolitik kontrol; psikolojik güçlendirme kavramı içinde yer alan algılanan kontrolün alt bileşenidir. Psikolojik güçlendirme teorisinin merkezinde katılım ve kontrol bulunur. Kişisel kontrol algısı; amaçları başarmak için kişinin gösterdiği katılımı ve hayatının kontrolünü eline almasına engel olan faktörlerin farkındalığını sağlar (Zimmerman ve Warschausky, 1998). Bu bağlamda psikolojik güçlendirme; kişilerin, kurumların ve toplumların kendi işleri üzerinde uzmanlık (ustalık) kazanma süreci olarak tanımlanır (Rappaport, 1987).

Kişinin kişisel kontrolünün iki alt boyutu bulunmaktadır. Bunlar algılanan kontrol ve kontrol stratejisidir. Algılanan kontrol, kişinin istenen sonuçları elde edebilmesi için harekete geçebilme potansiyeli konusundaki algısı olarak tanımlanırken kontrol strateji kişinin bu algısı sonucunda gerçekleştireceği eylemler bütünüdür (Rotter, 1966). Kişideki algılanan kontrol; kişi genel olarak kişisel eylemlerinin sonuçları etkilediğini (iç kontrol odağı) ve kişisel yetenekleri ile bu eylemleri gerçekleştirebileceğine inandığı (öz etkililik) zaman ortaya çıkar (Rotter, 1966; Bandura, 1977). Paulhus (1983) algılanan kontrolün kavramsal çerçevesini şu şekilde çizmiştir: (1) Sosyopolitik alandaki algılanan kontrol; (2) Kişilerarası alandaki algılanan kontrol; (3) Kişisel alandaki algılanan kontrol.

Kişisel kontrol; bireyin kişisel başarıları konusunda sahip olduğu becerileri anlamına gelir. Örnek olarak kişinin atletik, entelektüel veya artistik becerileri verilebilir. Kişilerarası kontrol; kişinin iki kişilik veya küçük gruplar içindeki etkileşimleri hakkındaki becerisi anlamına gelir. Örnek olarak kişinin arkadaş edinme, destek verme veya diğerleri ile uyum içinde çalışabilme kapasitesi verilebilir. Sosyopolitik kontrol ise kişinin sosyal ve politik sistemler içindeki etkililiği ve becerileri anlamına gelir. Sivil veya sosyopolitik alanda, algılanan kontrol "sosyopolitik kontrol" olarak kavramsallaştırılmaktadır. Örneğin kişinin politik kararları etkileyebilme becerisi, insan gruplarına liderlik edebilme veya

komşularını kontrol edebilmesi verebilir. Sosyopolitik kontrol kişinin sosyal ve politik sistemler içindeki etkililiği ve becerileri anlamına gelir. Sosyopolitik kontrol, kişinin sosyal ve politik sistemleri etkileyebilme amacıyla sahip olduğu kendi yetenek, yeterlilik ve etkililik algısıdır (Peterson ve diğ., 2006). Psikolojik güçlendirmenin ve algılanan kontrolün en sık çalışılan parçaları sosyopolitik kontrol ölçeği ile ölçülebilen duyuşsal veya kişilerarası boyutlarıdır (Christens ve diğ., 2012). Algılanan kontrolü ölçen ilk çalışmalardan biri Zimmerman ve Zahniser (1991)'e aittir. Çalışmalarında algılanan kontrolün alan odaklı yapısını test etmişlerdir ve sosyopolitik kontrolün psikolojik güçlendirmenin bir parçası olduğunu ortaya koymuşlardır. Daha sonrasında bu iki araştırmacı Sosyopolitik Kontrol Ölçeği'ni geliştirmişlerdir.

Sosyopolitik kontrol psikolojik güçlendirme için kritik bir bileşen olabilir. Güçlenmiş bir birey kişisel yeterlilik, kontrol ve hayatını kontrol etmek için istek duyar. Güçlendirme teorisinin ana hatları içinde ruh sağlığı, topluma katılım ve doğal destek sistemleri bulunmaktadır (Rappaport, 1987). Araştırmalar göstermiştir ki sosyopolitik kontrol; olumlu gelişimsel sonuçlar ile korelasyon gösterir (Israel, Checkoway, Schulz ve Zimmerman, 1992); psikolojik stres ve riskli davranışlara karşı koruyucu bir faktördür (Peterson ve diğ., 2011) ve sosyal tutarlılık (Speer, Jackson ve Peterson, 2001) ve iyilik hali (Itzhaky ve York, 2000) sağlar.

Sosyopolitik alan önemlidir çünkü insanlar yaşamını sosyal olarak tamamen izole halde geçirmezler. Sosyopolitik alana dâhil olmak ayrıca bireylere sosyopolitik kontrol duygusu yaşatır. Sonuç olarak toplum kurum, organizasyon ve aktivitelerine katılmak sosyopolitik kontrol ile ilgilidir (Zimmerman ve Zahniser, 1991). Sosyopolitik kontrolün daha ayrıntılı bir ölçütü ise topluma katılmanın getirdiği psikolojik yarar ve maliyetler ile toplum odaklı müdahalelerde bulunacak olan uygulayıcılara teorik bir çerçeve sunmasıdır. Alan odaklı sosyopolitik kontrol ölçümü araştırmacıların toplum yaşamı ve vatandaş katılımı üzerine odaklanan araştırmalarına yardım eder (Zimmerman ve Zahniser, 1991).

Sosyopolitik kontrol, gençlerin gelişimi konusunda son yıllarda psikososyal uyum ile olan bağlantısından dolayı özellikle güçlendirme uygulamaları kapsamında önemi artan bir alan haline gelmiştir (Vieno, Lenzi, Canale ve Santinello, 2014). Gençlerin güçlendirilmesi kapsamında; gençlerin sağlıklı yaşam stilleri oluşturması, gelişimsel olarak karşılaştıkları engellerin ortadan kaldırılması ile iyilik hallerinin artırılması ve sağlıklı sosyal gelişim gösterebilmeleri için geliştirilen müdahalelerde sosyopolitik kontrol ve güçlendirme önemli yer tutmaya başlamıştır (Holden, Evans, Hinnant ve Messeri, 2005; Aldana, 2014; Vieno, Lenzi, Canale, Santinello, 2014; Ozer ve Schotland, 2010; Castillo-Montoya, 2013).

Sosyopolitik Kontrol ve Sosyal Hizmet

Sosyal hizmet, sosyal işlevselliği artırmak, kapasiteyi yenilemek, güçlendirmek ve özlenen amaçlara uygun toplumsal koşulları yaratmak üzere bireylere, gruplara, ailelere ve topluluklara yardımcı kapsayan mesleki bir çalışmadır (Barker, 2003 akt. Zastrow, 2013). Sosyal hizmet mesleğinin odağında birey, çevre, işlevsellik ve güçlendirme gibi ilkeler bulunmaktadır (Duyan, 2010). Özellikle çevresi içinde birey odağı (Sheafor ve Horesji, 2014); her bir insanı çevresel koşulları içinde değerlendirmenin önemini ortaya koymaktadır. Sosyal hizmet mesleğinin çevresi içinde birey odağı; sosyal hizmet uzmanlarının bireyi her boyutta değerlendirmesini gerektirmektedir. Bu boyutlar biyolojik, entelektüel, duygusal, sosyal, ailesel, tinsel, ekonomik, toplumsal olarak sıralanabilir (Sheafor ve Horesji, 2014).

İnsanın çevresi denildiği zaman sosyal çevresi ve politik çevresi anlaşılmalıdır. İnsan, kişisel özellikleri ile beraber bu iki çevrenin etkileşimi içinde yaşamaktadır. Bir bireyin çevresi; sosyal politika ve programların, sosyal refah sisteminin uygulamalarının etkisi ile şekillenir (Sheafor ve Horesji, 2014). Bu odak noktası sosyopolitik alan ile sosyal hizmetin kesiştiği ve bütünleştiği noktadır. Sosyal hizmet; bireyi sosyopolitik çevresi ile değerlendirir.

Sosyopolitik alanda algılanan kontrol; kişinin davranışları ve eylemlerinin sivil veya politik alanda etki göstermesine dair inancıdır ve sosyopolitik kontrol, kişinin sosyal ve politik sistemleri etkileyebilme amacıyla sahip olduğu kendi yetenek, yeterlilik ve etkililik algısıdır (Peterson ve diğ., 2006). Sosyal hizmet bağlamında sosyopolitik kontrol; özellikle dezavantajlı grupların güçlendirilmesi konusunda önemli rol oynar. Sosyoekonomik koşullar ve sosyal politikaların getirdiği olumsuzluklar nedeniyle dezavantajlı hale gelmiş olan grupların; sosyal ve politik sistemleri etkileyebilme konusunda sahip olduğu inançlar; bu grupların iyilik halleri üzerinde büyük bir etkiye sahiptir (Voight, 2010). Sosyopolitik eylemler yoluyla içinde yaşadığı sosyopolitik alanı dönüştürebileceğine dair inanca sahip olan birey güçlenmiş olacaktır. Sosyal hizmetin de bu gruplarla çalışırken temel hedeflerinden biri budur (Zastrow, 2013).

Sosyopolitik kontrol ile ilgili olarak farklı disiplinlerde ve diğer ülkelerde birçok çalışma yapılmıştır. Sosyopolitik kontrolün dezavantajlı gruplar, aktivistler, gönüllü çalışanlar ve gençler ile ilgili çalışmalarda ele alındığı ve incelendiği görülmüştür. Sosyal hizmet bağlamında ise yabancı literatürde sosyopolitik kontrol ve politik katılım konuları incelenmiş ve ayrıca sosyal hizmet uzmanlarının politik katılımları ve mesleki derneklere üye olmaları ile ilgili çalışmalarda da

sosyopolitik kontrole rastlanmıştır (Hamilton ve Fauri, 2001). Türkiye’deki literatüre baktığımızda güçlendirme, politik katılım ve sosyal hizmet bağlamında sosyopolitik kontrolün incelendiği çalışma bulunmamaktadır.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı sosyopolitik kontrol ölçeği ile araştırma kapsamındaki üniversite öğrencilerinin sosyopolitik kontrol algılarının ölçülmesidir. İkinci amaç ise ölçülerek tespit edilen sosyopolitik kontrol algısı seviyelerinin; sayısal bir bölüm olan ve sosyopolitik algıların nazaran daha az olmasının beklendiği Beslenme ve Diyetetik bölümü öğrencileri ile Sosyal Hizmet bölümü öğrencileri arasında değişip değişmediğini incelemektir. Dördüncü amaç ise araştırma kapsamındaki üniversite öğrencilerinin sosyopolitik kontrol düzeylerinin bazı değişkenler üzerinden incelenmesidir. Bu çalışmada sosyopolitik kontrol düzeylerinin incelenmesinin nedeni sosyopolitik kontrole etki eden değişkenlerin ne olduğuna dair bir fikir edinmektir.

Bu genel amaçlar doğrultusunda çalışmada sosyopolitik kontrol ile eğitim durumu, düzeyi, bölümü ve sınıfı, sivil toplum örgütüne üyeliği (Dernek, vakıf, öğrenci topluluğu vb), gönüllü çalışmalara katılım, siyasi parti üyeliği, gazete/dergi okuma ve güncel haberleri takip etme davranışı arasında bir ilişki olup olmadığı incelenerek üniversite öğrencilerinin sosyopolitik kontrol düzeylerine etki eden faktörler açıklanmaya çalışılmıştır.

2. Yöntem

Bu araştırma nicel yöntemle tasarlanmış ve genel tarama modellerinden olan ilişkisel tarama modeline uygun planlanmıştır. İlişkisel tarama modeli, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2005). Araştırmanın sosyopolitik kontrol ile bazı değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemesi ilişkisel tarama modelini kullanmayı gerekli kılmaktadır.

Çalışma Grubu

Araştırma, çalışma grubu olarak ele alınmıştır. Bu araştırma, gereken izinlerin alınabildiği kurumlarda gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda çalışma grubu Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet ve Beslenme ve Diyetetik bölümleri 3. ve 4. Sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Sadece 3 ve 4. Sınıf öğrencilerinin örnekleme dahil edilmesinin nedeni belirli bir düzeyde üniversite eğitimi almış ve üniversite yaşamında deneyimi olan bir grup olmasıdır. Belirlenen çalışma grubu içinden örneklem seçiminde tam sayım yöntemi kullanılmıştır. Yukarıda belirtilen bölümlerdeki 3. ve 4. sınıf öğrencilerine (toplam 280) soru kağıdı ve ölçek dağıtılmış; geri dönen ve geçerli olan 237 tanesi analize dahil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde araştırmaya katılan öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulan soru kâğıdı uygulanmıştır. İkinci bölümde ise öğrencilerin sosyopolitik kontrol düzeylerini belirlemek için Sosyopolitik kontrol ölçeği (SPKÖ) uygulanmıştır. Araştırmada katılımcılar için düzenlenmiş olan Bilgilendirilmiş Onam Formu açıklanarak katılımcıların onam vermeleri istenmiştir. Ardından araştırmacı tarafından hazırlanan ve katılımcıların sosyopolitik kontrol düzeyleri ve farkındalıkları ile bağlantılı olabileceği düşünülen bazı değişkenlere ait verilerin toplanabilmesi için “soru kâğıdı” uygulanmıştır.

Sosyopolitik kontrol ölçeği

Sosyopolitik kontrol ölçeği 1991 yılında Mark A. Zimmerman ve James H. Zahniser tarafından geliştirilmiştir. Ölçek geliştirilirken sosyo-ekonomik ve kültürel açıdan çok farklı gruplarla ve farklı yaş ve eğitim durumundan kişiler ile çalışma yapılmıştır. Tüm bu çalışmaların puanları standardize edilmiş ve ortalama sıfır değerine göre hesaplanmış ve elde edilen puanlar sıfırın altında veya üstünde kalmasına göre hesaplanmıştır (Zimmerman ve Zahniser, 1991; Peterson ve diğ.,2006).

Sosyopolitik kontrol ölçeği (SPKÖ), 17 maddeden oluşan ve algılanan kontrol çeşitleri içinden sosyopolitik kontrolü ayırt eden bir ölçektir. Sosyopolitik kontrol ölçeği; ölçek içinde de bulunan algılanan kontrolün kişisel, bilişsel ve motivasyonel değişkenleri olduğu ve farklı yaşam alanlarında farklı değişkenlerin işlev gösterdiği kabulüne dayanmaktadır. Sosyopolitik kontrol ölçeği, liderlik yeterliliği (5,6,7,8,14,15,16,17. maddeler) ve politika kontrolü (1,2,3,4,9,10,11,12,13. maddeler) olmak üzere iki alt ölçeğe sahiptir. Liderlik yeterliliği alt ölçeği, kişinin kendi liderlik yeteneklerine ne kadar güvendiğini göstermektedir. Politika kontrolü alt ölçeği ise kişinin politik karar verme süreçlerini ne kadar etkileyebildiğine dair kişisel inancına karşılık gelmektedir. Kişinin liderlik yeteneklerine dair inancı (Liderlik Yeterliliği) ve politik kararları etkileyebilmeye dair inanç (Politika Kontrolü) sosyopolitik kontrolün iki temel özelliğine

karşılık gelmektedir. Ölçekte 6'lı Likert tipi puanlama kullanılmıştır. Ölçek maddelerine “kesinlikle katılmıyorum (1)” ve “kesinlikle katılıyorum (6)” arasında değişen cevaplar verilmektedir. Her alt ölçekteki maddeler, ters puanlanan maddeler (9,10,11,12,13,14,15,16,17. maddeler) çıkarıldıktan sonra toplanarak hesaplanır. Yüksek puanlar, yüksek liderlik yeterliliği ve politika kontrolüne karşılık gelir.

SPKÖ, alt ölçekler için .75 ve .78 arasında değişen alfa değerleri ile oldukça sağlam bir iç tutarlılığa sahiptir. Ayrıca ölçek, kontrol odağı, yabancılaşma ve liderlik etme isteği ölçümleri ile korelasyon göstermektedir ve bu nedenle iyi bir yapısal geçerliliğe sahiptir. İki alt ölçek de toplumsal aktivitelere çeşitli seviyelerde katılım gösteren gruplar için farklılık göstermektedir (Fischer ve Corcoran, 1994; Peterson ve diğ., 2006). Arslan (2015) tarafından Türkçe'ye uyarlanan bu ölçeğin Liderlik yeterliliği alt ölçeği için .71 ve politika kontrolü için .65 ve ölçeğin toplamda .74 Cronbach Alpha değeri olduğu bulunmuş ve Türkçe dili için geçerli ve güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesinde SPSS 16.0 kullanılmıştır. Geçersiz soru kağıdı ve ölçekler çıkarıldıktan sonra 237 soru kağıdı ve anket SPSS programına girilmiş ve analizlere dahil edilmiştir. Araştırma amacına uygun olarak niteliğine göre verilerin ortalama, standart sapma, yüzde değerleri belirlenmiştir. Veriler arasında anlamlı bir ilişki veya fark olup olmadığı ve anlamlılık düzeyleri t ve Z istatistiksel analizleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Anlamlılık değerinin $p < 0.05$ olduğu durumlar istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

3. Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın çalışma grubu 237 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma sonucunda elde edilen sosyo-demografik bulgular aşağıda verilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin 38'i (%16,0) 20 yaşında, 75'i (%31,4) 21 yaşında, 72'si (%30,4) 22 yaşında, 27'si (%11,4) 23 ve 25'i (%10,5) 24 ve yaş ve üzerindedir. Araştırmaya katılan öğrencilerden en küçüğü 20 yaşında, en büyüğü ise 49 yaşında olup ortalama yaş ise 21,69 olarak saptanmıştır. Araştırmaya dâhil olan öğrencilerin 177'si (%54,9) kadın, 60'ı (%45,1) ise erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerden 130'u (%54,9) Sosyal Hizmet; 107'si (%45,1) ise Beslenme ve Diyetetik bölümü öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin 131'i (%53,3) 3.sınıf ve 106'sı (%44,7) 4. Sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır.

Tablo 1. Öğrencilerin Okumakta Oldukları Bölümlere Göre Liderlik Yeterliliği ve Politika Kontrolünden Aldıkları Puanlara Dair Bulgular

	Bölüm	Sayı	Ortalama	SS	t	p
Liderlik Yeterliliği	Sosyal Hizmet	130	31,88	5,77	$t=,735$,463
	Beslenme ve Diyetetik	107	31,30	6,27		
Politika Kontrolü	Sosyal Hizmet	130	36,51	6,55	$t=-1,429$,154
	Beslenme ve Diyetetik	107	35,33	6,03		

Araştırmaya katılan 130 sosyal hizmet bölümü öğrencisinin liderlik yeterliliği alt ölçeğinden aldıkları ortalama puan 31,88'dir. 107 beslenme ve diyetetik bölümü öğrencilerinin liderlik yeterliliği alt ölçeğinden aldıkları ortalama puan ise 31,30'dur. Politika kontrolü alt ölçeği için ise 130 sosyal hizmet bölümü öğrencisinin ortalama puanı 36,51; 107 beslenme ve diyetetik bölümü öğrencilerinin ortalama puanı ise 35,33'tür. Liderlik yeterliliği ve bölüm arasında anlamlı bir ilişki olmadığı ($t=,735$; $p > 0.05$). Politika kontrolü ve bölüm arasında ise yine anlamlı fark bulunmamaktadır ($t=1,429$; $p > 0.05$). Liderlik yeterliliği ve politika kontrolü çalışmaya katılan öğrencilerin okumakta oldukları bölümlere göre farklılaşmamaktadır.

Tablo 2. Öğrencilerin STK Üyeliklerine Göre Liderlik Yeterliliği ve Politika Kontrolü Puanlarına Dair Bulgular

	STK Üyeliği	Sayı	Ortalama	SS	t	p
Liderlik Yeterliliği	Evet	99	32,93	5,35	$t=2,901$,004
	Hayır	138	30,68	6,27		
Politika Kontrolü	Evet	99	36,95	6,06	$t=2,023$,044
	Hayır	138	35,28	6,45		

Araştırmaya katılan öğrencilerden herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üye olan 99 tanesinin liderlik yeterliliği alt ölçeğinden aldıkları ortalama puan 32,93 iken herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üye olmayan 138 öğrenci için bu

ortalama puan 30,68'dir. Liderlik yeterliliği ve STK üyeliği arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır ($t=2,901$; $p<0.05$). Araştırmaya katılan öğrencilerden herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üye olan 99 tanesinin politika kontrolü alt ölçeğinden aldıkları ortalama puan 36,95 iken herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üye olmayan 138 öğrenci için bu ortalama puan 35,28'dir. Politika kontrolü ve STK üyeliği arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır ($t=2,023$; $p<0.05$).

Tablo 3. Öğrencilerin Herhangi Bir Aktivite ve Organizasyonda Gönüllü Olarak Çalışmasına Göre Liderlik Yeterliliği ve Politika Kontrolü Puanlarına İlişkin Bulgular

	Gönüllü Çalışma	Sayı	Ortalama	SS	t	p
Liderlik Yeterliliği	Evet	118	33,39	5,31	$t=4,731$,000
	Hayır	119	29,86	6,14		
Politika Kontrolü	Evet	118	37,18	6,32	$t=2,959$,003
	Hayır	119	34,78	6,13		

Araştırmaya katılan herhangi bir aktivite veya organizasyonda gönüllü olarak çalışan 118 öğrencinin liderlik yeterliliği alt ölçeği için ortalama puanı 33,39 iken gönüllü olarak çalışmayan 119 öğrenci için ortalama puan 29,86'dır. Liderlik yeterliliği açısından herhangi bir aktivite veya organizasyonda gönüllü olarak çalışan ve çalışmayan öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır ($t=4,731$; $p<0.05$). Politika kontrolü alt ölçeği açısından ise herhangi bir aktivite veya organizasyonda gönüllü çalışan 118 öğrencinin ortalama puanı 37,18 iken gönüllü çalışmayan 119 öğrencinin ortalama puanı 34,78'dir. Politika kontrolü açısından herhangi bir aktivite veya organizasyonda gönüllü olarak çalışan ve çalışmayan öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır ($t=2,959$; $p<0.05$).

Tablo 4. Öğrencilerin Herhangi Bir Siyasi Partiye Üyelik Durumlarına Göre Liderlik Yeterliliği ve Politika Kontrolü Puanlarına İlişkin Bulgular

	Siyasi Parti Üyesi Olma	Sayı	Ortalama Sıra	Sıra Toplamı	Z	p
Politika Kontrolü	Evet	6	164,25	985,50	$Z= -1,640$,101
	Hayır	231	117,82	27217,50		
	Toplam	237				
Liderlik Yeterliliği	Evet	6	101,42	608,50	$Z= -,638$,524
	Hayır	231	119,46	27594,50		
	Toplam	237				

Liderlik yeterliliği alt ölçeği açısından öğrencilerinden herhangi bir siyasi partiye üye olan ve herhangi bir siyasi partiye üye olmayanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($Z= -,638$; $p>0.05$). Politika kontrolü açısından ise öğrencilerden herhangi bir siyasi partiye üye olan ve olmayanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanamamıştır ($Z= -1,640$; $p>0.05$).

Tablo 5. Öğrencilerin Siyasi Partilerde Aktif Görev Alma Durumlarına Göre Liderlik Yeterliliği ve Politika Kontrolü Puanlarına İlişkin Bulgular

	Siyasi Partide Aktif Görev Alma	Sayı	Ortalama Sıra	Sıra Toplamı	Z	p
Politika Kontrolü	Evet	4	198,12	792,50	$Z= -2,331$,020
	Hayır	233	117,64	27410,50		
	Toplam	237				
Liderlik Yeterliliği	Evet	4	140,00	560,00	$Z= -,619$,536
	Hayır	233	118,64	27643,00		
	Toplam	237				

Liderlik yeterliliği alt ölçeği açısından siyasi partilerde aktif görev alan ve almayan öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($Z= -,619$; $p>0.05$). Politika kontrolü açısından ise öğrencilerden siyasi partilerde aktif görev alan ve almayanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır ($Z= -2,331$; $p>0.05$).

Tablo 6. Öğrencilerin Gazete Okuma Alışkanlıklarına Göre Liderlik Yeterliliği ve Politika Kontrolü Puanlarına İlişkin Bulgular

	Gazete Okuma Alışkanlığı	Sayı	Ortalama	SS	t	p
Liderlik Yeterliliği	Evet	174	32,51	5,72	t=3,893	,000
	Hayır	63	29,17	6,12		
Politika Kontrolü	Evet	174	36,55	6,41	t=2,317	,021
	Hayır	63	34,41	5,87		

Araştırmaya katılan öğrencilerden gazete okuma alışkanlığını olduğunu ifade eden 174 tanesinin liderlik yeterliliği alt ölçeğinden aldıkları ortalama puan 32,51 iken gazete okuma alışkanlığı olmadığını söyleyen 63 tanesinin ise bu alt ölçekte ortalama puanı 29,17'dir. Gazete okuma alışkanlığı olan ve olmayan öğrenciler arasında liderlik yeterliliği alt ölçeğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır ($t=3,893$; $p<0.05$). Araştırmaya katılan öğrencilerden gazete okuma alışkanlığını olduğunu ifade eden 174 tanesinin politika kontrolü alt ölçeğinden aldıkları ortalama puan 36,55 iken gazete okuma alışkanlığı olmadığını söyleyen 63 tanesinin ise bu alt ölçekte ortalama puanı 34,41'dir. Gazete okuma alışkanlığı olan ve olmayan öğrenciler arasında politika kontrolü alt ölçeğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır ($t=2,317$; $p<0.05$).

Tablo 7. Öğrencilerin Güncel Olayları ve Haberleri İnternet Üzerinden Takip Etme Durumlarına Göre Liderlik Yeterliliği ve Politika Kontrolü Puanlarına İlişkin Bulgular

	İnternet	Sayı	Ortalama	SS	t	p
Liderlik Yeterliliği	Evet	221	31,85	5,99	t=2,173	,031
	Hayır	16	28,50	5,37		
Politika Kontrolü	Evet	221	36,38	6,23	t=3,768	,000
	Hayır	16	30,37	5,05		

Araştırmaya katılan öğrencilerden güncel olayları ve haberleri internet üzerinden takip ettiklerini ifade eden 221 tanesinin liderlik yeterliliği alt ölçeğinden aldıkları ortalama puan 31,85 iken güncel olayları ve haberleri internet üzerinden takip etmediklerini ifade eden 16 kişi bu alt ölçek için ortalama puanı 28,50'dir. Güncel olayları ve haberleri internet üzerinden takip ettiklerini ifade eden öğrenciler ile etmediklerini ifade eden öğrenciler arasında, liderlik yeterliliği açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır ($t=2,173$; $p<0.05$). Politika kontrolü alt ölçeği için ise güncel olayları ve haberleri internet üzerinden takip ettiklerini ifade eden 221 öğrencinin politika kontrolü alt ölçeğinden aldıkları ortalama puan 36,38 iken güncel olayları ve haberleri internet üzerinden takip etmediklerini ifade eden 16 kişinin bu alt ölçek için ortalama puanı 30,37'dir. Güncel olayları ve haberleri internet üzerinden takip ettiklerini ifade eden öğrenciler ile etmediklerini ifade eden öğrenciler arasında, politika kontrolü alt ölçeği açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır ($t=3,768$; $p<0.05$).

4. Tartışma

Katılımcılardan 130'u (%54,9) sosyal hizmet ve 107'si (%45,1) Beslenme ve Diyetetik bölümü öğrencilerinden oluşmaktadır. Sosyal hizmet eğitimi almalarından dolayı çevrelerindeki sosyal ve politik olaylara karşı daha hassas oldukları düşünülen sosyal hizmet öğrencilerinin Sosyopolitik Kontrol Ölçeğinin alt ölçeklerinden olan liderlik yeterliliği ve politika kontrolü açısından Beslenme ve Diyetetik bölümünden farklılaşmadığı görülmektedir. Benzer bir sonuç sosyopolitik kontrol açısından sosyal hizmet yüksek lisans programlarına yeni başlamış ve bitirmek üzere olan öğrencilerle bir çalışma yürüten Gulino (1999) tarafından da elde edilmiştir. Gulino (1999) sosyal hizmet yüksek lisansına yeni başlamış ve bitirmek üzere olan öğrenciler arasında sosyopolitik kontrol açısından bir fark saptamamıştır.

Wolk (1996) çalışmasında 161 sosyal hizmet lisans ve yüksek lisans staj koordinatörleri ile yaptığı çalışmasından elde ettiği bulgulara göre sosyal hizmet alan uygulamaları kapsamında öğrencilere sosyal ve politik aktiviteler, sosyal politika, yasalar ve düzenlemeler hakkında yeterli bilgi ve staj imkânı verilmediği sonucuna vararak, sosyal hizmet eğitiminin bu eksikliğini ortaya koymuştur. Ayrıca Domanski (1998) sağlık politikaları alanında çalışan sosyal hizmet uzmanları ile politik katılım konusunda bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre 513 katılımcının yarısından azı çalışma içinde tanımlanan katılımcı eylemlerde (lobicilik, ikna edicilik, arabuluculuk, kampanya düzenleme, aktivistlik) bulunduğunu ifade etmiştir.

Hamilton ve Fauri (2001), Amerika Birleşik Devletleri'nde çalışan sosyal hizmet uzmanlarının politik katılımlarını değerlendiren bir çalışma yapmışlardır. Elde ettikleri sonuçlara göre sosyal hizmet eğitimi kapsamında sosyal hizmet

öğrencilerinin politik katılımlarını artırıcı eğitim sistemlerinin düzeltilmesi gerektiği ve öğrencileri politik olarak aktif olmaya yönlendirecek yeni derslerin geliştirilmesi gerektiği önerisinde bulunmuşlardır. Rome (2010), sosyal hizmet uzmanlarının sivil eylemlere katılımını incelediği çalışmada, katılımcıların %46.6'sının yüksek politik katılım gösterdiğini ve %54.4'ünün ise düşük politik gösterdiği sonucuna varmıştır. Katılımcılardan sosyal hizmet doktoraına sahip olanların, lisans ve yüksek lisans derecesine sahip olanlara göre yüksek politik katılım (%75) oranı göstermiştir. Ayrıca katılımcılardan kamuda çalışanlar ve sosyal hizmet alanında uzun yıllardır deneyimli olanları da diğer sosyal hizmet uzmanlarına göre daha yüksek politik eylemlere katılım gösterdikleri ortaya konmuştur. Literatürdeki bu bulgular ile bu çalışmada elde edilen sosyal hizmet öğrencilerinin, Beslenme ve Diyetetik öğrencilerinden sosyopolitik anlamla farklılaşması sonucu birbirine paraleldir.

Araştırmanın değişkenlerinden olan STK üyeliği ve gönüllü aktivitelerde veya organizasyonlarda çalışmak ise Sosyopolitik Kontrol Ölçeği geliştirme çalışmalarında ele alınan kritik unsurlardandır. Toplumsal aktivite ve organizasyonlara katılmak ve gönüllü olarak çalışma durumu sosyopolitik kontrolün belirlenmesi için esastır (Zimmerman ve Zahniser, 1991). Ayrıca STK'lar sivil toplumun ayrıca özelliklerden biri olan çoğulculuk, siyasal katılım ve politika üretimini sağlayacak sosyal örgütlenmelerinde tabanıdır (Uğur, 2013). Bu çalışmada, bu bulguya paralel olarak STK üyeliği bulunan katılımcıların liderlik yeterliliği (32,93 puan) ve politika kontrolü (36,95 puan) puanları STK üyeliği bulunmayanların liderlik yeterliliği (30,68 puan) ve politika kontrolünden (35,28 puan) daha yüksek olarak saptanmıştır ve arada anlamlı fark bulunmaktadır (Liderlik yeterliliği için $t=2,901$; $p=,004$ ile politika kontrolü için $t=2,023$; $p=,044$). Türkiye'de Selçuk Üniversitesi öğrencileri ile yapılan bir diğer çalışmada ise öğrencilerin sosyal gruplara katılımları ve toplumsal aidiyet algıları arasında ilişki incelenmiş ve öğrenci topluluklarına, sivil toplum örgütlerine ve siyasi partilere üye olan öğrencilerin daha fazla toplumsal aidiyet geliştirdiği görülmüştür (Alptekin, 2012). Ayrıca Zimmerman ve Zahniser'in (1991) bulgularına paralel olarak katılımcıların herhangi bir aktivite ve organizasyonda gönüllü olarak çalışma durumları ile liderlik yeterliliği ($t=4,731$; $p=,000$) ve politika kontrolü ($t=2,959$; $p=,003$) arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Itzhaky ve York'a (2000) göre sosyopolitik kontrol, güçlendirmenin bir çeşidi olarak toplumsal aktivitelere katılım ile pozitif korelasyon göstermiştir. Ayrıca sosyal adalet savunuculuğu ile beraber toplumsal aktivitelere katılım, bireylerin gelişimlerini engelleyen sosyal, politik ve ekonomik eşitsizlikleri gidermek için bir araç olarak kullanılır (Bayoğlu Serpen, Duyan ve Uğurluoğlu Aldoğan, 2014). Bu çalışmada da benzer şekilde STK üyelikleri bulunan ve gönüllü olarak çalışma deneyimi olan katılımcıların sosyopolitik kontrolü daha fazladır. Türkiye'de çalışan ve Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği dışında başka STK'lara üye olan 276 sosyal hizmet uzmanı ile yapılan bir çalışmada da paralel bulgulara rastlanmaktadır. Araştırmaya göre katılımcıların %38.1'i üye oldukları STK'ların politikalarının saptanmasında kendilerini etkili görürken katılımcıların dörtte biri ise üye oldukları STK'lar yoluyla sosyal politikaları etkileyebileceklerini düşünmektedir (Şahin, 2004).

Kişinin sosyal ve politik sistemleri etkileyebilmeye dair inancı şeklinde özetlenebilen sosyopolitik kontrol için siyasi parti üyeliği de önemli bir kriter olabilir. Fakat bu çalışmada herhangi bir siyasi partiye üyeliği bulunan sadece 6 tane katılımcı vardır ve liderlik yeterliliği ve politika kontrolü açısından anlamlı bir farklılaşma saptanmamıştır. Siyasi parti üyeliği bulunan 6 katılımcıdan 4 tanesi bu partilerde aktif olarak görev aldıklarını belirtmişlerdir. Benzer bir sonuç Alptekin'in (2012) üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdiği toplumsal aidiyet araştırmasında da ortaya çıkmıştır. Bu çalışmaya göre 912 öğrenciden sadece 37 tanesi siyasi parti üyesi olduğunu ifade etmiştir. Aktif olarak siyasi partilerde görev almanın kişinin çevresindeki politik sistemleri etkileme isteğinden kaynaklandığı düşünülürse araştırma bulguları bu bilgiyle paraleldir. Siyasi partilerde aktif olarak görev alan ve almayan katılımcılar arasında politika kontrolü açısından anlamlı bir farklılaşma ($Z= -2,2331$; $p= 0,020$) olduğu görülmektedir. Elde edilen bulgulara paralel olarak Rollero ve diğ., (2009) politik aktivistlerin, aktivist olmayanlara göre daha yüksek sosyopolitik kontrole sahip olduğunu ortaya çıkmıştır ve politika kontrolünün en önemli göstergesinin politik eylemlerde yer almak olduğunu ifade etmişlerdir. Fakat siyasi partilerde aktif olarak görev alma ve liderlik yeterliliği arasında bu çalışmada anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Gazete okuma alışkanlığı kişinin içinde yaşadığı toplumdaki olayların ve sosyal ve politik etkileşimlerden haberdar olabilmesi bağlamında bir değişken olarak ele alınmıştır. Araştırmada gazete okuma alışkanlığı olduğunu belirten katılımcılar ile gazete okuma alışkanlığı olmadığını belirten katılımcılar arasında liderlik yeterliliği ($t=3,893$; $p=,000$) ve politika kontrolü açısından ($t=2,317$; $p=,021$) bir farklılaşma söz konusudur. Gazete okuma alışkanlığı olan katılımcıların liderlik yeterliliği ve politika kontrolü daha yüksek olarak saptanmıştır. Benzer şekilde güncel olayları ve haberleri internet üzerinden takip etme durumlarına göre liderlik yeterliliği ($t=2,173$; $p=,031$) ve politika kontrolü ($t=3,768$; $p=,000$) arasında anlamlı bir farklılaşma söz konusudur. Güncel olayları ve haberleri internet üzerinden takip eden katılımcıların liderlik yeterliliği ve politika kontrolü daha yüksek olarak saptanmıştır.

Bu araştırmanın bazı sınırlılıkları vardır. Araştırma, araştırmacı tarafından hazırlanan soru kağıdı ve uyarılama çalışması yapılan sosyopolitik kontrol ölçeğinden elde edilen verilerle sınırlıdır. Araştırmanın örneklem grubu ile derinleme-

sine görüşmeler yapılamaması ve araştırmanın sadece kesitsel bir araştırma olması da diğer sınırlılıkları oluşturmaktadır.

5. Sonuç ve Öneriler

İnsanın çevresindeki sosyal ve politik bu çevreyi ne oranda etkileyebileceğine dair inanç, yani sosyopolitik kontrol; bireyin iyilik halinin geliştirilmesi, baş etme kapasitesini ve sorun çözme becerilerini artırması için güdüleyici bir güçtür. Bu gücü etkin hale getirmek sosyal hizmet uzmanının görevidir. Gerek bireysel çalışmalar, gerekse toplumsal örgütlenmeler, farkındalık ve bilinçlendirme programları ile sosyal hizmet uzmanı müracaatçılara yol gösterir ve gerektiğinde liderlik eder. Bu nedenle, bu araştırmanın bulgularına da paralel olarak sosyal hizmet eğitimi kapsamında sosyopolitik gelişim, sosyopolitik kontrol, sosyopolitik güç algısı, psikolojik güçlendirme, aktivizm ve sosyal eylem kavramları gibi konulara daha fazla yer verilmesi önerilmektedir.

Araştırmanın bir diğer sonucuna göre STK üyeliği olan öğrencilerin ve olmayan öğrencilere göre liderlik yeterliliği ve politika kontrolü düzeyleri daha yüksektir. Bu durumda STK üyeliği ve liderlik yeterliliği ve politika kontrolü arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Sosyopolitik kontrol ölçeği geliştirilirken temel kriterlerden biri olan toplumsal eylemlere ve aktivitelere katılma durumudur. Bu durumda bu araştırmanın sonuçları da bu bilgiyi desteklemektedir. Herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üye olan öğrencilerde politika kontrolü ve liderlik yeterliliğine dair inançların yüksek olması belki de daha fazla üniversite öğrencisinin bu kuruluşlara yönlendirilmesi ve bilgilendirilmesi konusunda bir hassasiyet yaratılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Ayrıca yukarıdaki sonuç ve önerilere paralel olarak herhangi bir aktivite ve organizasyonda gönüllü olarak çalışan katılımcıların çalışmayanlara göre liderlik yeterliliği ve politika kontrol düzeyleri yine daha yüksek olarak saptanmıştır. Gönüllü çalışma ve liderlik yeterliliği ve politika kontrolü arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu sonuçlara göre öğrencilerden gönüllü çalışma deneyimi bulunanların kendilerini değişim bir parçası olarak daha kolay gördükleri söylenebilir. Gönüllü olarak çalışmalara katılan öğrencilerin bire bir insanlarla temasa geçmesi ve insanlar için, insanlar ile çalışması değişime dair inancını güçlendirmektedir. Genelde üniversitelerde bulunan tüm bölümler için özelde ise sosyal hizmet gibi asıl gayesi “insanlara dokunmak” olan bir mesleğin öğrencileri için gönüllü çalışmalara katılım daha çok teşvik edilmeli ve özendirilmelidir. 4 yıllık sosyal hizmet lisans eğitimi boyunca yapılan stajlara daha fazla sivil toplum kuruluşu eklenebilir ve her sosyal hizmet öğrencisinin en az bir sivil toplum kuruluşunda çalışmanın deneyimini edinmesi sağlanabilir.

Sınırlılıklar

Bu araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Bunlardan ilki araştırmanın sadece Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik 3. ve 4. Sınıf öğrencileri ve Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü 3. ve 4. Sınıf öğrencileri ile sınırlı olmasıdır. Bunun nedeni Türkiye’deki bütün üniversite öğrencilerine ulaşmanın zorluğu nedeniyle ulaşılabilen evren olan çalışma evreni ile örneklem seçilmiş olmasıdır. Bu nedenle bu araştırmanın sonuçları sadece bu çalışma evreni için genellenebilir.

İkinci sınırlılık ise bazı değişkenleri temsil eden sorulara verilen cevapların oranlarının düşük olmasıdır. Bu değişkenler siyasi partilere üye olma ve siyasi partilerde aktif görev almadır. Bu değişkenlere dair betimleyici sonuçlara yer verildiği gibi parametrik olmayan testlere de yer verilmiştir. Karşılaştırma yapmak için sınırlı olsa da; bu değişkenler hakkında bir fikir edinilebilmesi açısından bu testler uygulanmış; bulgular ve tartışma başlıklarında bu testlerin sonuçlarına da yer verilmiştir.

6. Kaynakça

- Alptekin, D. (2012). *Toplumsal aidiyet ve gençlik*. Ankara: Nobel.
- Arslan, E. (2015). *Sosyopolitik kontrolün sosyal hizmet eğitimi ile ilişkisinin incelenmesi üzerine bir araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.
- Bayoğlu Serpen, A., Duyan, V., Uğurluoğlu Aldoğan, E. (2014). Sosyal adalet savunuculuğu ölçeği güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 25(1), 21-31.
- Castillo-Montoya, M. (2013). *A study of first generation african american and latin undergraduates developing sociopolitical consciousness in introductory sociology classes* (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Columbia University, New York.
- Christens, B. D., Peterson, N. A., Reid, R. J., Garcia-Reid, P. (2015). Adolescents’ perceived control in the sociopolitical domain: A latent class analysis. *Youth & Society*, 47(4), 443-461. doi: 10.1177/0044118x12467656
- Domanski, M. D. (1998). Prototypes of social work political participation: an empirical model. *Social Work*, 43(2): 156-167.

- Duyan, V. (2010). *Sosyal hizmet temelleri yaklaşımları müdahale yöntemleri*. Ankara: Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği.
- Ezell, M. (1993). The political activity of social workers: a post-reagan update. *Journal of Sociology & Social Welfare*, 81(1): 81-97.
- Fischer, J., Corcoran, K. (1994). *Measures For Clinical Practice: A Sourcebook* (2. Baskı). New York, NY: Free Press.
- Fox, D., Prilleltensky, I., Austin, S. (2012). Danışmanlık ve terapide psikopolitik geçerlik. *Eleştirel Psikoloji* (ss. 456-478). İstanbul: Ayrıntı.
- Gulino, R. P. (1999). *Perceived sociopolitical control between first and final year masters of social work students*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), California State University, California.
- Hamilton, D., Fauri, D. (2001). Social workers' political participation: strengthening the political confidence of social work students. *Journal of Social Work Education*, 37(2): 321-332.
- Holden, D. J., Evans, W. D., Hinnant, L. W., Messeri, P. (2005). Modeling psychological empowerment among youth involved in local tobacco control efforts. *Health Education & Behavior*, 32(2): 264-278. doi: 10.1177/1090198104272336
- Itzhaky, H., York, A. S. (2000). Sociopolitical control and empowerment: an extended replication. *Journal of Community Psychology*, 28(4): 407-415.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Özer, E. J., Schotland, M. (2011). Psychological empowerment among urban youth: measure development and relationship to psychosocial functioning. *Health Education & Behavior*, 38(4): 348-356.
- Paulhus, D. (1983). Sphere-specific measures of perceived control. *Journal of Personality and Social Psychology*, 44(6): 1253-1265.
- Peterson, N. A., Lowe, J. B., Hughey, J., Reid, R. J., Zimmerman, M. A., Speer, P. W. (2006). Measuring the intrapersonal component of psychological empowerment: confirmatory factor analysis of the sociopolitical control scale. *American Journal of Community Psychology*, 38(3-4): 287-297. doi: 10.1007/s10464-006-9070-3
- Rappaport, J. (1987). Terms of empowerment/exemplars of prevention: toward a theory for community psychology. *American Journal of Community Psychology*, 15(2): 121-148.
- Robertson, F. M. (2009). *A study of youth political participation in Poland and Romania*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), University College London, London.
- Rome, S. H. (2010). Social work and civic engagement: the political participation of professional social workers. *Journal of Sociology & Social Welfare*, XXXVII(3): 107-129.
- Rotter, J. B. (1966). Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. *Psychological Monographs: General and Applied*, 80(1): 1-28.
- Saleebey, D. (1996). The strength perspective in social work practice: extensions and cautions. *Social Work*, 41 (3): 296-305.
- Schulz, A. M., Israel, B. A., Zimmerman, M. A., Checkoway, B. (1993). Empowerment as a multi-level construct: perceived control at the individual, organizational and community levels. *PCMA Working Paper Series*(40): 1-44.
- Segal, E.A., Gerdes, K.E., Steiner, S. (2010). *An introduction to profession of social work becoming a change agent* (4th Ed.). Belmont: Brooks/Cole.
- Sheafor, B. W., Horejsi, C. J. (2014). *Sosyal hizmet uygulaması temel teknikler ve ilkeler* (1. Baskı). Ankara: Nika.
- Speer, P. W., Jackson, C. B., Peterson, N. A. (2001). The relationship between social cohesion and empowerment: support and new implications for theory. *Health Education & Behavior*, 28(6): 716-723.
- Sociopolitical. (2014). *Merriam Webster's online dictionary*. Erişim Tarihi 14 Aralık 2014, <http://www.merriam-webster.com/dictionary/sociopolitical>
- Şahin, F. (2004). Sosyal hizmet uzmanlarının sosyal politikaya katılım biçimi olarak sivil toplum örgütleri. *Küreselleşme, Sosyal Adalet ve Sosyal Hizmetler* (ss.142-153). Ankara: Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Merkezi.
- Uğur, S. (2013). *Sivil toplum kuruluşlarının sosyal yardım ve sosyal hizmet faaliyetleri*. Bursa: Ekin.
- Vieno, A., Lenzi, M., Canale, N., Santinello, M. (2014). Italian validation of the sociopolitical control scale for youth (spsc-y). *Journal of Community Psychology*, 42(4): 463-468. doi: 10.1002/jcop.21621
- Voight, A. (2010). *Youth sociopolitical development: moving beyond mechanistic action and ineffective blah*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Vanderbilt University, Nashville.
- Wolk, J. L., Pray, J. E., Weismiller, T., Dempsey, D. (1996). Political practica: educating social work students for policy making. *Journal of Social Work Education*, 32(1), 91-100.
- Zastrow, C. (2013). *Sosyal hizmete giriş* (1. Baskı). Ankara: Nika.
- Zastrow, C., Kirst-Ashman, K. K. (2014). *İnsan davranışı ve sosyal çevre I* (1. Baskı). Ankara: Nika.
- Zimmerman, M. A., Schulz, A. M., Israel, B. A., Checkoway, B. (1992). Further explorations in empowerment theory: an empirical analysis of psychological empowerment. *American Journal of Community Psychology*, 20(6): 707-727.
- Zimmerman, M. A., Zahniser, J. H. (1991). Refinements of sphere-specific measures of perceived control: development of a sociopolitical control scale. *Journal of Community Psychology*, 19(Nisan): 189-204.